

Waarom vaccinatie tegen pneumokokken in godsnaam meer dan ooit noodzakelijk is in tijden van COVID-19?

Pneumokokkeninfecties veroorzaken elke winter bijna 6000 hospitalisaties en 450 overlijdens... en nochtans zijn ze gemakkelijk te vermijden, wat meer broodnodige bedden zou vrijmaken in ziekenhuizen

Door Dhr. Johan Flamaing, Professor Geriatrie (UZ Leuven)

De media rapporteren op dagelijkse basis over de bezetting van de bedden met COVID-patiënten in de Belgische ziekenhuizen. Het zijn cijfers waar met enige nervositeit naar wordt uitgekeken tijdens de 2de COVID-19-golf en al zeker nu de najaar- en wintervirussen terug de kop opsteken.

Maggie De Block kondigde recent nog aan dat er voor de nieuwe golf een beter uitgewerkt actieplan klaarligt met een bredere capaciteit aan ziekenhuisbedden. Op zich is dat geruststellend nieuws, maar de politiek zou zoveel meer kunnen doen. Een frappant voorbeeld is niet ver te zoeken: wetende dat pneumokokkeninfecties jaarlijks verantwoordelijk zijn voor gemiddeld 5800 hospitalisaties en 430 sterfgevallen, zou je verwachten dat er bij zulke problematiek wordt ingegrepen om de ziekenhuiscapaciteit zoveel mogelijk te vrijwaren van elk risico op overbezetting door deze infecties.

Gelukkig lijkt het erop dat er met minister Wouter Beke voor het eerst een voorvechter is om vaccinatie hoger op de politieke agenda te zetten. Hij ijvert ervoor om pneumokokken- en griepvaccins gratis aan te bieden aan de bewoners van woonzorgcentra. Er is voorlopig dan wel geen vaccin beschikbaar tegen COVID-19, maar dankzij deze maatregel worden griep en pneumokokkeninfecties bij een belangrijke risicogroep vermeden, waardoor ze minder ziekenhuiscapaciteit innemen die broodnodig kan zijn voor COVID-19-hospitalisaties. Het is een hoopgevend signaal vanuit politieke hoek, maar de bewustwording en het diepgaande begrip van vaccinatie bij volwassen risicogroepen en ouderen heeft nog een lange weg te gaan.

De strategie van minister Beke biedt momenteel misschien op korte termijn een pleister op de wonde, maar op lange termijn zouden we toch moeten streven naar een vanzelfsprekende logica van een levenslange vaccinatiestrategie over alle leeftijdsgroepen heen. Momenteel ligt de vaccinatiefocus voornamelijk bij kinderen, terwijl volwassenen en ouderen slechts op beperkte steun voor een concreet vaccinatieplan kunnen rekenen. Er zou onder andere meer aandacht moeten zijn voor de steevaste vaccinatie tegen griep van mensen die op regelmatige basis in contact komen met kwetsbare populaties, zoals bijvoorbeeld zorgverleners in woonzorgcentra. Uiteraard horen ze ook tegen pneumokokken gevaccineerd te worden indien ze zelf tot een risicogroep behoren. Dergelijke maatregelen zouden kunnen bijdragen aan de stabilisering van het verhoogd risico op hospitalisatie en overlijden door griep- en pneumokokkeninfecties bij ouderen.

Er heerst bij vaccinatie-experten een jarenlange frustratie waarom het toch zo moeilijk is om de vaccinatiegraad tegen pneumokokken bij volwassenen op peil te krijgen en even gangbaar te maken als het griepvaccin. Maar hoe komt het dan dat een richtlijn van de Hoge Gezondheidsraad (HGR-advies 9526, Pneumokokkenvaccinatie volwassenen, 2020¹) om pneumokokkenvaccinatie bij volwassenen meer onder de aandacht te brengen, geen ingang vindt? Het antwoord op die vraag is eigenlijk niet zo ver te zoeken. Vaccinatie maakt deel uit van de verantwoordelijkheid van de behandelende arts. Indien die een vaccin aanbeveelt, is de kans groot dat de patiënt zich laat vaccineren. Een goede kennis van de epidemiologie van de infectie en de werkzaamheid van het vaccin zijn hier van essentieel belang vooraleer een arts zal overgaan tot die aanbeveling. En net daar knelt vaak het schoentje. Sensibilisering van zowel artsen als patiënten over het gebruik ervan zijn dus noodzakelijk, niet alleen inzake pneumokokkenvaccinatie, maar voor levenslange vaccinatie in het algemeen. Bovendien dienen vaccinaties voor volwassenen opgenomen te worden in een preventief gezondheidsbeleid dat ondersteund en gefinancierd wordt door onze overheden.

Het is vijf voor twaalf voor dergelijk concreet vaccinatieplan dat verder reikt dan enkel de kindertijd. En aangezien de winter nadert, tikt de klok in de huidige crisis onverbiddelijk verder. Laten we het momentum rond COVID-19 en het bijhorende debat over vaccinatie gebruiken om de oudere volwassenen van onze samenleving te beschermen met de bestaande vaccins.

¹ Link naar de richtlijn van de Hoge Gezondheidsraad (HGR advies 9526, Pneumokokkenvaccinatie volwassenen, 2020):

https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/hgr_9562_vaccinatie_tegen_pneumokokken_vweb.pdf